

Vlaams
Parlement

vergadering **C117**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 20 januari 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de investeringen van gasnetbeheerder Fluxys in Brazilië – 1264 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de mogelijke gevolgen van de buitenlandse avonturen van Fluxys voor groene investeringen in Vlaanderen – 1270 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de besteding van middelen uit het Vlaams Klimaatfonds – 1377 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het terugleveringscontract voor prosumenten – 1379 (2020-2021)	13
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de evaluatie van diepegeothermieprojecten in Vlaanderen – 1374 (2020-2021)	19

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de investeringen van gasnetbeheerder Fluxys in Brazilië – 1264 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de mogelijke gevolgen van de buitenlandse avonturen van Fluxys voor groene investeringen in Vlaanderen – 1270 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Inez De Coninck

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, gisteren hebben wij over dit onderwerp kort gedebatteerd in de commissie Binnenlands Bestuur met minister Somers.

Het is toch frappant dat Fluxys, zoals bekend, 27 procent van het Braziliaanse Transportadora Brasileira Gasoduto Bolívia-Brasil (TBG) overneemt. TBG baat in het zuiden van Brazilië een gasnet uit met een pijpleidingennetwerk van 2600 kilometer. Het aandeel van TBG dat overgenomen wordt door Fluxys, is goed voor 200 miljoen euro. Fluxys-voorzitter, de ons bekende socialist Daniël Termont, stelde in de krant De Tijd dat aardgas in België en Europa een aflopend verhaal is, maar dat "Fluxys nu kijkt naar regio's waar aardgas nog wel een sterke groei kent".

Ondertussen – dat is genoegzaam bekend – bereiden in ons land de lokale besturen – de gemeenten hebben 77 procent van Fluxys in handen – allerlei ambitieuze klimaatplannen voor, onder stimulans van ministers Demir en Somers. Zij moeten de klimaatambities die vanuit de Europese Unie willens nillens komen neergedward in Vlaanderen, en dus in onze gemeenten, uitvoeren. De klimaat-plannen worden enkel maar ambitieuzer. Zoals we weten, gaat het over het dogmatisch en fanatiek terugdringen van CO₂. Tegelijkertijd wordt er door diezelfde gemeenten, via Fluxys, geïnvesteerd in iets wat veel CO₂ uitstoot in Brazilië, namelijk gas.

Ik meen mij ook te herinneren dat partijen zoals de N-VA van minister Demir zeer sterk, zeker op sociale media maar ook in het parlement, oppositie voeren tegen mevrouw Tinne Van der Straeten, die niets moet weten van kernenergie, die de kerncentrales zo snel mogelijk dicht wil en die in gascentrales investeert om dat energieverlies op te vangen, wat minister Demir al serieus – overigens terecht – heeft bekritiseerd. Intussen investeren onze lokale besturen in gas in Brazilië. Zoals we allemaal weten, stopt CO₂ niet aan de grenzen en is het dus eigenlijk te gek voor woorden dat wij in Vlaanderen de lokale besturen aanporren en aanmoedigen om CO₂ terug te dringen op steeds fanatiekere wijze, terwijl in Brazilië de CO₂ vrolijk in de lucht wordt gespoten door middel van energie die voortkomt uit gas.

Een ander probleem – daarover hebben wij gisteren in de commissie Binnenlands Bestuur gedebatteerd – is dat de lokale besturen, zoals de burgemeester van Merksplas, de heer Wilrycx, uit de lucht komen vallen en stellen dat ze helemaal geen zicht hebben op de werking van Fluxys. Dat is door ettelijke steden en gemeenten beaamd. Is dat zo? Is dat niet zo? Er is wel degelijk een probleem met transparantie en vooral ook met de impact van een lokaal bestuur en van de lokale volksvertegenwoordiging op een instelling van algemeen nut zoals Fluxys.

Er stellen zich dus eigenlijk twee problemen: de hypocrisie over het uitstoten van CO₂ door hier te willen terugdringen en aan de andere kant van de oceaan te willen investeren in CO₂-uitstoot; en het feit dat er toch een probleem is met de transparantie en met de impact op een dergelijke, toch wel zeer financieel grote beslissing –

het gaat over honderden miljoenen euro. Een derde probleem is het risico dat wordt genomen met geld dat toekomt aan Vlaanderen en aan onze gemeenten.

Minister, hoe staat u tegenover de overname door Fluxys van een toch wel groot aandeel van het Braziliaanse TBG? Hebt u daarover al overleg gepleegd met Fluxys? Of plant u overleg?

En het zal u tot slot niet verbazen dat wij de vraag stellen of u plannen hebt om de gasnetbeheerder uit de handen van de gemeenten te nemen, om het gasdistributienetwerk, dat toch een nutsvoorziening is voor heel Vlaanderen, te vereenvoudigen, opdat dergelijke beslissingen dan vanuit Vlaanderen ook veel beter gecontroleerd zouden kunnen worden.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Minister, ik heb een beetje dezelfde insteek als de vorige spreker. Het is wel heel erg opvallend dat Fluxys, een bedrijf dat toch voor het overgrote deel eigendom is van de Vlaamse gemeenten, een investering doet die er een beetje uitziet alsof ze iets gezocht hebben dat zo ver mogelijk verwijderd is van alle Vlaamse regels, doelstellingen en principes. Het is alsof ze zo hard mogelijk gezocht hebben naar iets wat echt niet klopt. Men is gaan investeren in een land dat op zijn zachtst gezegd politiek niet geweldig stabiel is en dat op het vlak van klimaat en CO₂-uitstoot zowat het slechtste voorbeeld van de wereld is, in een asset, namelijk gasnetwerken die voornamelijk dienen ten behoeve van een bedrijf, Petrobras, dat in het verleden bijzonder vaak geconfronteerd is met corruptieschandalen, in een technologie die naar alle waarschijnlijkheid op termijn gedoemd is om in 'stranded assets' te vervallen.

Het is eigenaardig dat men dat doet. Het heeft er een beetje van weg dat men hier een soort van mentaliteit heeft, zoals indertijd met de kolonies, om in het buitenland alles te doen wat men hier niet mag en te proberen van de winst te genieten. Alleen zijn de kolonies natuurlijk de kolonies niet meer, en zeker Brazilië niet. Bovendien is het politieke risico op een moment waarop iemand als president Bolsonaro zou beslissen om die netwerken maar lekker te nationaliseren en we alles kwijt zijn, vrij groot. En het is maar de vraag wat er dan gebeurt met het kapitaal dat de Vlaamse gemeenten daarin hebben gestopt. Die vraag is gisteren inderdaad bediscussieerd met minister Somers, die nogal duidelijk maakte, simpelweg: 'Ik trek er mijn handen van af. Ze trekken hun plan. Er is geen vangnet.' Het is nog maar de vraag of, als puntje bij paaltje komt, de Vlaamse belastingbetaler dan uiteindelijk toch niet zal opdraaien voor eventuele problemen. Maar dat is een vraag voor uw collega.

De vraag voor u, minister, is de volgende. Dit bedrijf heeft een belangrijke rol te spelen in Vlaanderen in het kader van de vergroening en verduurzaming van de energievoorziening en heeft blijkbaar ook wel een aantal honderden miljoenen reserves om te investeren, maar het beslist om die niet te investeren in Vlaamse vergroening, maar in Braziliaans aardgas. Dat is toch wel heel eigenaardig, wetende dat iedere cent die daarin gaat, niet meer kan worden gebruikt voor investeringen in België, niet van de Vlaamse Regering, en niet van de Vlaamse gemeenten, waarvan er toch heel wat zelf ook de ambitie hebben om klimaatneutraal te worden. En dus heb ik toch wel een aantal vragen.

Vindt u het logisch dat men hier namens de Vlaamse gemeenten dingen doet die eigenlijk haaks staan op de Vlaamse ambities? Was u daarvan op de hoogte, formeel of informeel?

Bent u van plan om daarover het gesprek aan te gaan met Fluxys en/of zijn aandeelhouders, de gemeenten, om te kijken of er een impact is op de investeringen in Vlaanderen?

En hoe legt u uit dat er zo'n gigantische kloof gaapt tussen de eigen Vlaamse ambities en noden en wat dan een Vlaams bedrijf – in ieder geval voor driekwart Belgisch, maar dus ook met Vlaamse steden en gemeenten in – gaat doen op een manier die daar zo haaks op staat?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik dank de collega's voor de vragen. Zoals jullie wellicht weten, is Fluxys de gastransmissienetbeheerder, waarvan de gereguleerde activiteiten onder de federale bevoegdheid vallen van minister Tinne Van der Straeten. Daarnaast moet Fluxys verantwoording afleggen aan zijn gemeentelijke aandeelhouders in Vlaanderen, Wallonië en Brussel. De activiteiten van Fluxys vallen dus niet onder mijn bevoegdheid. Ik zal dit wel opnemen met minister Somers, die op Vlaams niveau bevoegd is voor de lokale besturen.

Ik heb hierover geen overleg gepleegd met Fluxys, ik wist het zelfs niet. Ze moeten geen verantwoording aan mij afleggen, aangezien hun activiteiten niet onder mijn bevoegdheid vallen.

Fluxys heeft als gastransmissienetbeheerder niets te maken met de uitbating van het distributienet. Het beheer van het gasdistributienet gebeurt door Fluvius.

Er is ook gevraagd hoe ik sta tegenover het feit dat Vlaamse gemeenten aanzienlijke geldmiddelen vrijmaken om in internationale gasprojecten te stappen. Nogmaals, de activiteiten van Fluxys vallen niet onder mijn bevoegdheid, maar ik zal dit met minister Somers bekijken. Ik hoop vooral dat de lokale besturen goed beseffen waar ze hun geld, dat toch niet aan de bomen groeit, in stoppen.

Ik was hiervan ook niet op de hoogte, formeel noch informeel. Ik heb momenteel ook geen plannen om hierover samen te zitten met Fluxys of de aandeelhouders. Ik zal dat wel doen met minister Somers. En aangezien minister Tinne Van der Straeten federaal bevoegd is, heeft zij hier wel wat over te zeggen.

Ik heb helaas niets te zeggen over de activiteiten van Fluxys. Ik zou het misschien wel op een andere manier hebben aangepakt, maar ik denk dat het geen zin heeft dat ik hier nu uitspraken over doe. Het zijn de lokale besturen die in de eerste plaats aan zet zijn, zij zijn de aandeelhouders die daar wel iets over te beslissen hebben. Zoals ik eerder zei, zal ik dit opnemen met minister Somers en verwijs ik verder naar de federale collega onder wier bevoegdheden de activiteiten van Fluxys vallen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. U zegt dat u van niets wist, ook niet informeel. Informeel betekent toch ook wel wanneer iets in de pers verschijnt, zou ik denken. Op 7 januari stond dit in de krant – en ik neem toch aan dat u of uw medewerkers de kranten lezen en dit toch moeten hebben gezien. Het is intussen bijna 14 dagen geleden.

U zegt dat u het zult opnemen met minister Somers, maar wij hebben, zoals gezegd, minister Somers daar gisteren over bevraagd en hij doet wat hij natuurlijk altijd doet – soms met een goede intentie of insteek, soms met een minder goede –, namelijk alles afschuiven op de gemeenten en de lokale besturen. Het is dan natuurlijk mooi om te spreken over autonomie – het toverwoord – en verantwoordelijkheid en vertrouwen, maar er manifesteert zich een probleem. De lokale besturen zeggen dat ze van niets wisten en uit de lucht vallen.

Ik weet natuurlijk dat lokale besturen niet uw bevoegdheid zijn, maar ik heb toch een vraag voor u. Gisteren had commissievoorzitter Kris Van Dijck het in het begin

over 'Fluxius'. Die vergissing zou ik hem graag vergeven, maar misschien is het wel typerend voor hoe ondoorzichtig en niet-transparant al deze structuren in dit land, en dus ook in Vlaanderen, zijn. Fluxys en Fluvius: wie doet nu precies wat? Het feit is dat ze allemaal te maken hebben met het transport van gas in onze samenleving, in onze wijken, in ons Vlaanderen.

Minister, ik zou dus graag hebben dat u niet enkel contact opneemt met minister Somers – het is altijd goed om met hem te praten –, maar ook met uw collega Tinne Van der Straeten. Zij is bevoegd voor Fluxys. Ga dus met haar praten en wijs haar op die hypocrisie, die ook terecht door de heer Tobback wordt aangehaald: enerzijds lokale besturen opzadelen – zo verwoord ik dat – met steeds meer maatregelen die ze zouden moeten nemen om CO₂ terug te dringen, en anderzijds de lokale besturen die aandeelhouder zijn in investeringen in gas in een instabiel land over de oceaan. Ik wil er toch ook op wijzen dat een econoom als Koen Schoors heeft gewezen op "de serieuze geopolitieke en economische risico's die hieraan zijn verbonden". Hij vraagt of er echt geen betere en minder risicovolle investeringen zijn dichterbij huis. Dat zou ik toch ook denken.

Minister, gaat u alstublieft ook met minister Tinne Van der Straeten samenzitten en wijs haar op de hypocrisie en informeer ons daar dan over.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, ik ben met de dag meer teleurgesteld, want dit is al de tweede dag dat een minister van deze Vlaamse Regering de handen in de lucht steekt en zegt van niks te weten. 'Ik heb er niks mee te maken. Ik heb er niets aan te zeggen. Ik wil er me zelfs niet mee bemoeien, het zijn mijn zaken niet.'

Het gaat wel over een bedrijf dat in naam van alle gemeentebesturen – ze zijn voor meer dan 75 procent aandeelhouder van Fluxys, niet Fluxius –, en dus ook van zowat alle Vlaamse inwoners, voor miljarden euro aan infrastructuur beheert in Vlaanderen en waar ook op wordt gerekend om een aantal investeringen te doen, in groene waterstof enzovoort. Maar nu blijkt dat noch de minister van Binnenlands Bestuur, die de gemeentebesturen in het oog zou moeten houden, noch de minister van Leefmilieu, die geacht wordt het klimaatbeleid in het oog te houden en te sturen, enige vorm van coördinatie, overleg, afstemming van beleid, afstemming van doelstellingen of zelfs maar een minimum aan informatie heeft over wat er met honderden miljoenen euro's in dat bedrijf gaat gebeuren.

Ik hoop dat u dat ziet, maar er is toch echt wel een probleem als men dat op die manier moet vaststellen. Er is toch echt wel een probleem wanneer de Vlaamse Regering aan de ene kant een aantal doelstellingen vastlegt, en aan de andere kant een grote 'boîte' in Vlaanderen – publiek voor het overgrote deel – op de schoot van Bolsonaro gaat zetten om met een aantal corrupte bedrijven deals te maken, waarvan eigenlijk niemand weet wat erin staat, zelfs niet de gemeentelijke aandeelhouders die er blijkbaar nul over zijn geïnformeerd. Voor zover ik weet, heeft zelfs de raad van bestuur van Fluxys tot nader order geen gedetailleerde informatie gekregen over die investering.

Het spijt me toch echt wel, maar het kan toch echt niet dat men in een modern, beschaafd land, dat zichzelf noordelijk wil noemen, zulke fratsen en situaties van zich afschudt en zegt dat men van niets weet. Twee ministers na elkaar: eerst minister Somers en vandaag u. Ik vind dit echt niet kunnen. Ik heb gisteren in de commissie Binnenlands Bestuur een aantal collega's van de meerderheid hun schouders zien ophalen, maar ik vind dit echt niet kunnen. Als u echt een soort van modelland wil zijn en een soort van modelregio wilt zijn en u wilt spiegelen aan landen waar het goed gaat, dan kan dit niet. Ik zou toch minstens een erkenning willen zien van het feit dat dit niet kan. Dit krijg je ook aan geen enkele

burger uitgelegd: er worden met hun centen risico's genomen waarover geen enkele van hun bestuurders eigenlijk iets weet.

Minister, ik zou toch graag wat ernstiger commentaar van u horen dan 'Ik zal eens horen', of minstens een duidelijk standpunt of u dit een normale situatie vindt.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Onze energiehuishouding en alles rond energie is in ons land bijzonder complex. Het is inderdaad raar om vast te stellen dat waarover het hier gaat, een stuk is waar de gemeenten alles over te zeggen hebben. Mevrouw Van der Straeten is voor een stuk bevoegd voor Fluxys, maar dan voor het zogenaamde gereguleerde deel. En daar gaat het hier niet over, voor alle duidelijkheid.

We hebben de vraag gisteren ook gesteld aan minister Somers. Ik stelde ook vast dat hij er zijn handen een beetje van af wil houden. Ik zie vooral drie problemen. Het eerste probleem is de gigantische spagaat tussen wat de aandeelhouders weten en wat het strategisch comité denkt te moeten beslissen. Minister, ik weet dat u hierover weinig te zeggen hebt, maar ik denk dat het toch goed is om, binnen de schoot van de Vlaamse Regering, eens te kijken hoe men de transparantie van dit soort intercommunales kan vergroten op een wettelijke basis. Het kan toch niet dat burgemeesters of schepenen van steden en gemeenten die het goed menen, zich nu moeten afvragen wat er met hun geld gebeurt.

Een tweede probleem is dat het geld van de burgers wordt gestoken in risicovolle investeringen aan de andere kant van de wereld. Het strategisch comité zegt nu wel dat het een goede investering is, maar zoals we allemaal weten, is de energiehuishouding vandaag aan heel grote veranderingen onderhevig. We weten niet of dat op termijn een goede investering zal zijn.

Een derde probleem is dat dit, wat ons betreft, een heel slechte investering is. Investeren in nieuwe gasleidingen is geen toekomstgericht beleid. We vinden dat onze steden en gemeenten zich daar niet mee moeten bezighouden.

Minister, u zegt dat u er niets mee te maken hebt, maar ik zou graag van u, als Vlaams minister van Energie, weten wat uw visie op deze zaak is.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, het is allemaal gemakkelijk gezegd vanuit het Vlaams Parlement, maar we zijn blijkbaar vergeten dat de distributienetten en ook de transmissienetten, Elia en Fluxys – en mijnheer Van Rooy, zo verwarrend is het niet: Fluxys en Fluvius hebben een paar letters gemeenschappelijk, maar als het gaat over distributie en transmissie, dan weten de meeste mensen die betrokken zijn, wel waarover het gaat – ...

De vraag die hier onderliggend moet worden gesteld, is hoe we de financiering van steden en gemeenten zien. In het verleden zijn zij het die de centen op tafel hebben gelegd om die netwerken te bouwen en die een vergoeding voor hun kapitaal hebben gevraagd. Intussen is die investering al terugverdiend. Mijnheer Tobback, we moeten het er dus eens over hebben: wat mogen die gemeenten doen? Het is hun geld. Zij beslissen, want zij zijn de aandeelhouders. U kunt toch van minister Somers niet vragen dat hij zegt: 'Tof dat jullie centen op tafel hebben gelegd en dat jullie aandeelhouder zijn in de vennootschap, maar ik zal nu eens even zeggen wat jullie met jullie centen mogen doen.' Het is van twee zaken één. Wie betaalt, bepaalt. Als u vindt dat Vlaanderen die middelen moet kunnen aansturen, dan moet het de gemeenten uitkopen, waarmee ze dan hun schulden kunnen afbetalen. Het kan een piste zijn – ik vind het nog niet eens zo gek –, maar dan moeten we het

daar eens grondig over hebben. Het geldt ten andere ook voor de andere inter-communales en financieringsvehikels waar onze gemeenten in participeren.

Zijn die investeringen goed of slecht? Dat is natuurlijk de vraag.

Fluxys is een bedrijf waar de gemeenten aandeelhouder in zijn en die gemeenten zullen een lichte voorkeur hebben om daar inkomsten uit te krijgen en iets minder om een Vlaams energiebeleid te voeren. Is dat goed of niet goed? Ik weet het niet. We zouden kunnen zeggen dat we het liever anders zien, maar dan moeten we het opnieuw hebben over de financiering van steden en gemeenten. Neemt men de inkomsten weg, dan stijgen de belastingen. Het kan zijn dat dat gerechtvaardigd is, maar opnieuw, het vraagt een grondig debat.

Nu zeggen dat men op de schoot van Bolsonaro kruipt, daar gaat het helemaal niet over. Daar gaat het totaal niet over. Het is niet aan ons om te zeggen hoe de steden en gemeenten hun centen moeten beheren. We moeten erop toezien dat ze niets fout doen, maar tot nu toe is dat niet onwettig. We kunnen hen misschien motiveren om lokaal te investeren, maar dan moet u zien welk rendement ze kunnen halen en – voor de derde keer – wat hun financieringssituatie is, in plaats van te proberen een schuldige te vinden voor een investering die op het eerste zicht inderdaad niet erg gelukkig lijkt. Ik ben er ook geen grote voorstander van en ik ben ook niet blij dat er in Brazilië in een gasnetwerk wordt geïnvesteerd, maar voor een financieel beheerder is het Vlaams energiebeleid niet zijn eerste prioriteit.

Samengevat, minister, denk ik dat het nuttig kan zijn om het debat over de financiering van steden en gemeenten op te starten, zodat wij kunnen bepalen wat er met die financieringsvehikels moet gebeuren, op welke manier wij vanuit het Martelarenplein via de Wetstraat tot in de Dorpsstraat een coherent Vlaams, Belgisch en lokaal energiebeleid kunnen voeren, met respect voor ieders eigenheid, maar met een gemeenschappelijk doel: duurzame, betaalbare, betrouwbare energie voor iedereen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik dank de vraagstellers en de minister.

Ik moet eerlijk zijn: toen ik het las, had ik ook enkele vragen of bedenkingen. Een investering in Brazilië spreekt enigszins tot de verbeelding. Ook de reacties van sommigen, ook in deze commissie, hebben bij mij veel vragen opgeroepen.

Collega Tobback, ik heb onlangs nog een artikel van u teruggevonden waarin u terecht aanklaagt dat, tien jaar geleden weliswaar, de hele energiesector in Vlaanderen en in België in buitenlandse handen terecht komt. Het zijn net de steden en gemeenten die er voor hebben gezorgd dat een aantal cruciale componenten van ons energiesysteem – het distributie- en transmissienet – in onze handen zijn gebleven. Ze hebben een heel sterke knowhow opgebouwd en proberen die, onder andere via Elia en Fluxys, in heel Europa in te zetten in functie van de transitie waar we voor staan. Men steekt nu inderdaad de plas over om daar hetzelfde te gaan doen.

Men kan zich daar vragen bij stellen, maar wie zijn wij om de steden en gemeenten de les te spellen, die er de voorbije decennia wel in zijn geslaagd om een strategische positie uit te bouwen in het energiebeleid. Wie zijn wij om te zeggen dat in Brazilië geen aardgasinfrastructuur kan worden gebouwd, terwijl we zelf de komende decennia ook volop inzetten op aardgas, wetende dat aardgasinfrastructuur die in Brazilië wordt gebouwd, in plaats komt van veel vervuilendere steenkool- en houtverbrandingsinstallaties.

Ik vind hier dus toch een zekere hypocrisie terug in sommige reacties. Het neemt niet weg dat ik bezorgd ben, zowel over het regelgevende kader in Brazilië als over de impact op het rendement en de financiering van de investering. Ik hoop dat er ook rekening is gehouden met de evolutie waar ons energiesysteem voor staat, met bijvoorbeeld het inzetten van het aardgasnet voor het transport van waterstof en andere energiedragers.

Minister, voorzitter, het is misschien wel nuttig om met Fluxys vanuit Vlaams perspectief het gesprek aan te gaan over hoe zij hun bijdrage zien aan de ombouw van het energiesysteem, met onder andere de waterstofeconomie waarop de Vlaamse Regering wil inzetten. Zowel in de schoot van de regering als van deze commissie kunnen we dit ter harte nemen.

Graag dus een vervolg op het debat, maar op een minder hypocriete wijze dan het door sommigen wordt gevoerd.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Iedereen is hier ongeveer op tussengekomen. Geen probleem. Het gaat om een federaal bedrijf, waar lokale besturen aandeelhouders zijn. Ik ben geen minister die haar handen niet vuil wil maken of die problemen niet wil oplossen. Als ik een probleem kan oplossen waar ik zelf verantwoordelijk voor ben, dan doe ik dat ook. Als ik iets te zeggen had over Fluxys, dan had ik Fluxys al lang bij mij geroepen. De dossiers waar ik verantwoordelijk voor ben en waar ik ook zeggenschap over heb, zal ik altijd oplossen. Dit dossier gaat over een federaal bedrijf, met lokale besturen.

Je kunt je daar inderdaad vragen over stellen, of de lokale besturen, de burgemeesters en de schepenen, en ook de voorzitter van Fluxys, de centen niet beter hier hadden besteed. Wij moeten immers ook nog een hele energietransitie doen. Wij zijn er nog niet, zoals jullie allemaal weten. Maar ieder heeft zijn eigen verantwoordelijkheid. Die burgemeesters en schepenen zijn geen kleine kinderen. Zij worden verkozen door hun inwoners. Zij zetelen in het bestuur. Zij moeten zich ook verantwoorden ten aanzien van hun inwoners. Maar laten we niet vergeten dat de achtergrond van heel dit dossier – en dat is de olifant in de kamer – het verhaal van de dividenden is. Collega Schiltz heeft daar iets diplomatischer naar verwezen. Maar dat is wat er op de achtergrond speelt. Ik denk dat we daar inderdaad een grondig debat over moeten hebben. Het is niet omdat dat vroeger altijd allemaal zo gebeurde, dat het allemaal ook zo moet blijven, zeker als we dat allemaal toch niet goed vinden.

Dat wil zeggen dat ik dat op zijn minst allemaal eerst bilateraal opneem met minister Somers om te bekijken hoe hij dat ziet, vanuit de lokale besturen. En, collega Van Rooy, ik wil gerust ook met collega Tinne Van der Straeten het gesprek voeren. En natuurlijk zal ik ook de voorzitter van Fluxys erbij betrekken. Sorry dat ik de kranten niet lees, maar ik heb ook heel wat werk. Ik lees inderdaad niet elke dag de kranten, maar dingen die ik moet weten, en waar ik verantwoordelijk voor ben, komt men mij natuurlijk wel zeggen.

Wie is de voorzitter van Fluxys? Dat is de heer Termont, toch de beste burgemeester van de wereld, een man met heel veel ervaring, die weet hoe lokale besturen hun centen moeten inzetten. Daar zitten lokale besturen in, burgemeesters en schepenen, die ook hun verantwoordelijkheid hebben. Zij komen tot die beslissing. En ik krijg hier alle vragen, over iets waar ik eigenlijk totaal geen verantwoordelijkheid voor af te leggen heb. Fluxys moet ook geen verantwoording aan mij afleggen. Ik zeg dan dat ik het ook allemaal wat raar vind, maar op de achtergrond speelt inderdaad dat verhaal van de dividenden.

Ik zal dit eerst met collega Somers bekijken, want het is inderdaad een iets ruimer debat, binnen heel het energiebeleid. Ik vind ook dat er veel te veel tussenstructuren zitten in heel het energiebeleid. Daar kan men ook allemaal vragen over stellen qua transparantie. Dat is allemaal historisch zo gegroeid. Dat had waarschijnlijk allemaal zijn redenen. Maar ik ben daar allemaal geen fan van. We moeten dat eens goed bekijken. Daar ben ik zelf voorstander van. Ik wil dat zeker doen. Ik zal dus de voorzitter van Fluxys, collega Somers en mijn federale collega contacteren.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Bedankt voor uw reactie, mevrouw Demir.

Mijnheer Schiltz, de complexiteit waar ik het over had, ging natuurlijk niet over het verschil tussen transmissie en distributie, maar wel over het communautaire aspect, dat zich dus ook manifesteert in dit soort instellingen en dat de boel alleen maar nog complexer maakt. Mevrouw Demir heeft zonet ook toegegeven dat er te veel tussenstructuren zijn, dat ze dat wil bekijken, dat het historisch zo gegroeid is enzovoort. Daar had ik het natuurlijk over.

En dan hoor ik bij de heer Bothuyne dat wij het zijn die hypocriet zouden zijn. Maar laat ons hier de essentie niet uit het oog verliezen: de meerderheidspartijen hier, waarvan de meeste, met name Open Vld en CD&V, in de nieuwe federale Vivaldi-regering zitten, zijn dé partijen die de burger om de oren slaan met CO₂-reductiedoelstellingen, verwijzend naar de Europese Unie, verwijzend naar het klimaat. En dat zijn dezelfde partijen die nu gascentrales gaan bouwen, omdat ze ook dogmatisch tegen kernenergie zijn, en die dan zeer zachte woorden spreken over een investering in een ver land als Brazilië in gasleidingen. Dat is pas te hypocriet voor woorden. En dat is waar ik als oppositiepartij, en de anderen hier ook, op wijs. Enerzijds indoctrineert men de burger continu dat CO₂ een gevaar is en anderzijds zegt men dan hier dat het een beetje ongelukkig is en dat men er ook niet blij mee is dat er 200 miljoen euro vanuit onze gemeenten wordt geïnvesteerd in gas in Brazilië, met een CO₂-uitstoot waar wij dus ook mee te maken zullen krijgen. Want, in de woorden die ik ook altijd van u hoor: CO₂ stopt niet bij de grens.

De tussenkomst van de heer Danen kon ik ook zeer pruimen. Ze deed mij zowaar denken aan het ter ziele gegane Agalev, dat stond voor 'anders gaan leven'. Dit is inderdaad een spanningsveld, mijnheer Danen, tussen enerzijds globalisering en dus risicovolle investeringen in foute, toch volgens de huidige consensus, industrieën, en anderzijds het focussen op onze lokale besturen, die dan dat soort foute investeringen in foute industrieën, namelijk gas, moeten compenseren door steeds verdergaande maatregelen te nemen. Misschien moet u dan toch ook eens in uw eigen partij kijken naar die splijtzwam die er is tussen enerzijds lokaal anders gaan leven, als dat er nog wat inzit, en anderzijds de globalisering die u toch ook mee ondersteunt.

Minister, ik vind toch dat u uw handen hier op een te formele manier blijft afhouden. Theoretisch gezien hebt u gelijk en hebt u hier als Vlaams minister in principe inderdaad weinig aan te zeggen. Maar ik hoor u dan zeggen dat u niet elke dag de kranten kunt lezen. Ik ook niet, maar ik zou toch denken dat u daar medewerkers voor hebt, veel meer medewerkers dan ik of dan wij hier, die wel elke dag de kranten lezen, en dat, als er een bericht verschijnt over investeringen van 200 miljoen euro vanuit Vlaamse gemeenten in gas aan de andere kant van de oceaan, er dan toch minstens één medewerker is die u daarvan op de hoogte brengt en die zegt: 'Minister, ik denk niet dat dit goed overkomt bij de burgers in Vlaanderen.' Die burgers moeten zich enerzijds steeds meer plooiën, ook volgens u, naar die CO₂-dogmatiek en moeten anderzijds in de krant lezen dat er 200 miljoen euro

Vlaams geld wordt geïnvesteerd in een gasbedrijf in Brazilië. Dat zou u toch op zijn minst moeten weten als minister.

Tot slot ben ik wel blij dat u het gesprek zult aangaan. Ik hoop dat u ons ook zo snel mogelijk inlicht over de resultaten daarvan, en dan met name wat minister Tinne Van der Straeten daarover te zeggen heeft aan u.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Minister, het waren heel veel woorden om weinig te zeggen, zelfs in uw bijkomend antwoord. Want de essentie van mijn vraag is natuurlijk dat u dit niet in de krant zou moeten lezen. De essentie van het probleem – en u illustreert dat heel hard, maar u maakt er precies niet veel zaak van – is dat er tussen de Vlaamse gemeenten, de Vlaamse Regering en een aantal bedrijven waar de Vlaamse gemeenten en/of de Vlaamse Regering in participeren, blijkbaar geen enkel overleg is met het oog op het komen tot gezamenlijke doelstellingen, het aftoetsen van gezamenlijke acties, het samen organiseren van communicatie aan de burger en het op elkaar afstemmen van het besteden van de middelen van die burger. Want u doet het ene, en de andere doet het andere. Het zou niet zo moeten zijn dat u dat in de krant moet lezen. Het zou zo moeten zijn dat er, ook met de voorzitter van Fluxys – en u mag hem dat met mijn complimenten zeggen –, een afstemming is over wat er gebeurt, zodat het voor de burger ook verstaanbaar is en dat het minstens geprobeerd wordt. Want ook u bent dat nu zelfs niet aan het proberen. U bent gewoon aan het zeggen dat u eens zult spreken met de voorzitter en met uw collega Somers.

Collega Schiltz, ik heb gisteren dezelfde vraag gesteld aan minister Somers. Ik ben het met u eens dat het een discussie moet zijn over de financiering van de Vlaamse gemeenten, maar ik kan alleen maar vaststellen dat uw minister Somers daar gisteren niet heel veel oor voor had. Hij zei dat de gemeentebesturen dat maar moeten regelen, omdat zij daar in zitten. Ik heb daar twee bedenkingen bij. Ten eerste stel ik vast dat de meeste gemeentebesturen, ook de grotere, hier zeggen dat zij eigenlijk ook van niets wisten, wat echt wel vragen oproept bij de manier waarop dat georganiseerd is en de manier waarop gemeentebesturen daarbij betrokken zijn. Blijkbaar is dat nul komma nul. En ten tweede is er toch echt wel een probleem – en ik hoop dat u dat erkent – als we Vlaamse gemeenten beginnen te financieren dankzij of noodzakelijkerwijs door investeringen in Brazilië, al dan niet in louche initiatieven. Er is iets fout met dat principe, als het op die manier uit de hand loopt. De Vlaamse Regering zou daar veel proactiever in moeten zijn.

Collega Bothuyne, de dag dat ik van een tjeef uitleg moet krijgen over hypocrisie, stop ik met politiek, eerlijk gezegd. *(Opmerkingen van Robrecht Bothuyne)*

U gaat compleet voorbij aan het feit – en u trekt het u blijkbaar ook totaal niet aan – dat we nu in de situatie zitten dat zowel de gemeenten – want de aantallen burgemeestersconvenanten, klimaatneutrale gemeenten en noem maar op, ze zijn niet te tellen, en ik steun ze allemaal – als de Vlaamse Regering, die grote klimaatdoelstellingen heeft, nu in deze discussie zeggen: 'Met onze woorden doen we het ene en met onze centen doen we het andere.' Als u zelf niet ziet dat dat de essentiële hypocrisie is waar we hier voor staan en die u hier met hand en tand zit te verdedigen, dan denk ik dat u inderdaad bij deze bewezen hebt dat u de grootmeester in die discipline bent. Dat is waar we hier vandaag iets aan zouden moeten doen. En daar heeft de Vlaamse Regering wel degelijk een grote verantwoordelijkheid in, zowel vanuit het klimaatbeleid als vanuit de organisatie van de financiering van de gemeenten. En dit Vlaams Parlement is wel degelijk de decreetgever en de medeorganisator. Iedereen die hier zijn handen in de lucht steekt en zegt 'we know nothing', het spijt mij zeer, maar ik vind dat bijzonder teleurstellend. En de dag

dat dit soort van investeringen – herinner u Dexia – eens misloopt, gaan we allemaal zeggen 'wir haben es nicht gewusst', maar ik zal u verwittigd hebben.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de besteding van middelen uit het Vlaams Klimaatfonds – 1377 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, op 18 december 2020 nam de Vlaamse Regering een beslissing over hoe de resterende middelen uit het Klimaatfonds, met middelen voor 2021, zullen worden aangewend. In totaal gaat het over een beschikbare beleidsruimte van 73 miljoen euro die de regering wil besteden aan zeventien maatregelen. Bij die zeventien maatregelen valt op dat er twee grote blokken zijn. Het grootste deel, van 40,5 miljoen euro, gaat naar energetische renovatie van woningen en gebouwen – niet oninteressant. En 15,8 miljoen euro gaat naar de ondersteuning van het lokale energie- en klimaatpact.

Verder wordt er uiteraard ook geïnvesteerd in maatregelen bij de overheid zelf, we moeten zelf het goede voorbeeld geven, en in internationale klimaatfinanciering.

Het Vlaams Klimaatfonds zal niet volledig instaan voor de uitvoering van deze klimaatmaatregelen want u hebt aangekondigd dat u met een slimme financieringsstrategie zult werken waarbij ook de lokale entiteiten mee kunnen financieren in het lokaal energieklimaatpact. Met andere woorden, het Vlaams klimaatbeleid bestaat er voor een deel in om lokale overheden te motiveren een deel van de inspanningen die zij zouden doen mee te financieren. Wij staan daar uiteraard volmondig achter.

Op basis van hun kostenefficiëntie, terugverdientijd en hefboomeffect zal het maximale cofinancieringspercentage uit het Vlaams Klimaatfonds en hieruit volgend de eigen minimale middeleninzet van de ontvangende entiteiten, de lokale overheden dus, bepaald worden. De meest kostenefficiënte maatregelen zullen het grootste percentage cofinanciering uit het Vlaams Klimaatfonds ontvangen. De bedoeling is om op die manier met een euro Vlaams geld zoveel mogelijk lokale euro's los te maken, dit allemaal ten gunste van de Vlaming.

Minister, op basis van welke criteria werd gekozen voor deze lijst van zeventien maatregelen?

Op welke manier wilt u ervoor zorgen dat deze middelen ook effectief dit jaar zullen worden aangewend? Het is natuurlijk goed om in deze middelen te voorzien, maar we moeten er ook voor zorgen dat ze besteed raken.

Op welke manier zult u de andere ministers begeleiden om de aanvragen tot cofinanciering uit te voeren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Schiltz, u verwijst terecht naar de 73,6 miljoen euro in het Vlaams Klimaatfond waarmee in 2021 onder meer zeventien nieuwe klimaatmaatregelen zullen worden gefinancierd. Maar naast deze middelen gaan ook heel wat middelen naar innovatie, technologie en naar alles wat met renovatie en particulieren te maken heeft. Het gaat dus in totaal over veel meer geld.

We hebben twee lijnen getrokken voor de nieuwe besteding van het Vlaams Klimaatfonds. Zo moeten alle maatregelen die de collega-ministers nemen, bijdragen aan de CO₂-reductie. Daarnaast zullen de maatregelen die worden genomen niet integraal worden gefinancierd vanuit het Vlaams Klimaatfonds, maar moet elke minister een deel van de maatregelen zelf financieren via eigen middelen of andere Vlaamse of lokale middelen.

De cofinanciering vanuit het Vlaams Klimaatfonds is groter, naarmate de maatregelen erin slagen om broeikasgasemissies op een meer kostenefficiënte manier te reduceren. Ik heb alle collega-ministers opgeroepen om voorstellen te doen aan de hand van die twee criteria en van het feit dat de maatregel kostenefficiënt moet zijn. En dan zijn we tot die zeventien maatregelen gekomen waarbij het vooral gaat om het energetisch renoveren van sportinfrastructuur, onderwijsinfrastructuur, jeugdinfrastructuur, VDAB-gebouwen en culturele infrastructuur, de broeikasreductie in de landbouw, de versterking van de ecologiepremie, de warmtenetten via Aquafin en het energetisch renoveren in sociaal wonen.

Wat concreet mijn middelen betreft, heb ik ingezet op masterplannen appartementen. In Vlaanderen zijn er bijna 850.000 appartementen in bijna 132.000 gebouwen en bijna 30 procent van de appartementen heeft een D-, E- of F-label. Ik denk dan ook dat men heel veel winsten kan boeken wanneer men dat in zijn geheel aanpakt, zeker in steden waar er heel veel appartementen zijn. Een deel van mijn middelen zal vooral daarnaartoe gaan. Een ander deel gaat naar de warmtenetten via Aquafin.

Daarnaast zal ik ook middelen investeren in de ondersteuning van energieconsulentenprojecten, want ook uit ontzorging kunnen veel winsten worden gehaald. De maatregelen moeten leiden tot CO₂-reductie en moeten kostenefficiënt zijn.

Nu de beslissing is genomen, is het belangrijk dat de middelen zo snel mogelijk worden aangewend. De verantwoordelijkheid voor de uitwerking van deze maatregelen ligt bij elke vakminister, maar uiteraard zal het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) als betrokken entiteit ondersteuning bieden waar dat nodig is bij de uitwerking en de uitvoering van die maatregelen. Iedereen moet ook jaarlijks rapporteren over de voortgang van het project en over de gerealiseerde emissiereducties. Wanneer de opstart of de operationalisering van de maatregelen vertraging oploopt, zal dat snel duidelijk zijn en kunnen we samen met het VEKA bekijken hoe we dit kunnen bijsturen.

Het VEKA heeft ook een tool opgesteld om de kostenefficiëntie, de hefboom en dus ook het cofinancieringspercentage te berekenen. De tool werd opgesteld in samenspraak met de andere betrokken entiteiten. Het VEKA zal de aanvragen van de andere entiteiten en collega-ministers bekijken en hen ondersteunen bij de invulling van de tool.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik heb geen bijkomende vragen. Ik dank de minister voor haar antwoord

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het terugleveringscontract voor prosumenten – 1379 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, deze vraag is ingediend in tempore non suspecto en krijgt vandaag een bijzonder relevante en actualiteitswaarde.

De situatie is gekend. Bij het invoeren van een digitale teller zullen consumenten, mensen die dit jaar zonnepanelen hebben laten installeren en zelf elektriciteit produceren, kunnen zien hoeveel elektriciteit zij van het net nemen en hoeveel elektriciteit zij erop zetten. Het prosumementarief hoeven zij dan niet meer te betalen, zij zullen distributiekosten betalen op de werkelijke afname en niet meer op het nettoverbruik. En dus krijgen zij uiteraard ook een beetje geld voor de elektriciteit die zij op het net zetten. Zij kunnen hun stroom als het ware verkopen, weliswaar niet onder dezelfde voorwaarden waaronder de leveranciers ons elektriciteit verkopen, maar de hoop is natuurlijk dat ons energiesysteem meer decentraal zal worden en dat de aggregatie van kleine hoeveelheden elektriciteit van zonnepanelen en andere er uiteindelijk toe zal leiden dat consumenten en prosumenten meer marktkracht en macht zullen krijgen en zullen kunnen onderhandelen over betere prijzen voor hun zonnestroom. Maar zover zijn we voorlopig nog niet.

Zoals u de laatste dagen in de pers hebt laten optekenen, hebt u er mee voor gezorgd, met ons aller steun, dat leveranciers ook geld geven aan mensen die elektriciteit op het net zetten. Niet alle leveranciers bieden echter een terugleveringscontract aan. Wanneer een eigenaar dus beslist om vandaag zonnepanelen te leggen met een digitale teller en een leveringscontract wil afsluiten, dan kan die niet overal terecht. Wanneer hij een V-test wil doen, zal hij merken dat dat niet altijd evident is. Het is ook bijzonder onduidelijk of die contracten kunnen worden gescheiden. Het lijkt erop dat dit niet het geval is en dat de vrijheid van de consument om zijn afnamecontract te kiezen drastisch zal worden beperkt tot een aantal leveranciers die ook terugleveringscontracten aanbieden. Het is bovendien ook helemaal nog niet duidelijk in welke mate de voorwaarden van die contracten gescheiden zijn, met andere woorden of de leveranciers niet een terugleveringscontract aanbieden, maar tegelijkertijd de voorwaarden voor het gekoppelde afnamecontract minder gunstig maken, en dus als het ware de prijs verhogen.

Uit de V-test kan dit moeilijk worden afgeleid, en dan spreek ik nog niet over de dynamische elektriciteitscontracten die daar ook een impact op hebben.

Minister, hoe staat u – los van de discussie over de overgangsmechanismen maar verder kijkend in de toekomst om de productie van zonne-energie rendabeler te maken en ervoor te zorgen dat de consumentenrechten niet worden geschonden – tegenover het feit dat nog niet alle energieleveranciers terugleveringscontracten aanbieden?

Hoe staat u tegenover het feit dat de huidig aangeboden terugleveringscontracten enkel kunnen worden afgesloten wanneer men bij dezelfde leverancier een afnamecontract gebruikt? Met andere woorden, hoe staat u tegenover het probleem om de twee contracten uit elkaar te krijgen en het gebrek aan concurrentie?

Hoe staat u tegenover het feit dat er nog geen dynamische contracten aangeboden worden?

Hoe staat u tegenover de laatste wijzigingen in de V-test? Bent u het met mij eens dat de burger moeilijk wijs kan raken uit de wijzigingen die daar zijn doorgevoerd? Hoe kunt u er als minister toe bijdragen dat we onze energiecontracten in de toekomst wel op een eenvoudige manier, zowel voor afname als voor levering, kunnen vergelijken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, ik veronderstel dat we hier niet het debat zullen voeren over het arrest van het Grondwettelijk Hof, dat is voor straks, tijdens de plenaire vergadering.

Ik begrijp dat nog niet alle leveranciers een terugleveringscontract aanbieden. Deze verplichting geldt pas sinds 1 januari 2021. Op dit moment bieden Bolt, Eneco, Engie, Luminus, Lampiris en Wase Wind een terugleververgoeding aan. Het gaat over een marktaandeel van ongeveer 75 procent, maar we zijn er natuurlijk nog niet.

Ik heb deze week al een aantal gesprekken gehad. Ook het overleg met de energieleveranciers staat op de agenda. Het is de bedoeling dat alle spelers op de markt komen, zodat er een markt is van vraag en aanbod. Verder wil ik het met de leveranciers ook hebben over de vergoeding.

Het verkopen van je injectie aan dezelfde energieleverancier waarmee je een afnamecontract hebt, is beter gekend als beperkte vermarkting. Het initiatief inzake terugleveringsvergoedingen dat ik via het Energiebesluit heb ingeschreven, voorziet expliciet in een volledige vermarkting. Dat is het verkopen van injectie aan een derde partij, bijvoorbeeld een andere energieleverancier. Dat is het derde thema waarover ik het tijdens mijn overleg met hen zal hebben. Het decreet is daar immers duidelijk over.

Ik betreur dat er nog geen dynamische contracten worden aangeboden. Op basis van een bevraging door de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) bleek dat er verschillende leveranciers zijn die deze contracten op korte en middellange termijn willen aanbieden. De redenen waarom dit nog niet is gebeurd, is de coronacrisis, die de leveranciers tot andere prioriteiten aanzette, en een voorlopig beperkte interesse bij afnemers. Ik denk dat dit laatste wel zal wijzigen.

Op basis van het verwachte totale energiegebruik en het aanbod aan energie kan de energieprijz variëren per uur. Bij een contract met dergelijke dynamische prijzen, krijgt de consument de mogelijkheid om zijn energiegebruik te verschuiven naar momenten waarop de prijs het laagst is.

Voorbeelden uit het buitenland tonen duidelijk aan dat gezinnen met een dynamisch prijscontract een lagere totaalfactuur hebben.

Ik ben ook eens gaan kijken naar de V-test. Ik moet toegeven dat deze vergelijkingen wat verstopt zitten achter het tabblad en ook niet voldoende duidelijk zijn. Het wegwijs maken van de burger hierin via de V-test, is een taak van de VREG. Ik zal in overleg gaan met de VREG om na te gaan hoe ze dit, en andere zaken, beter kunnen aanpakken.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, u hebt dat haarfijn gedetecteerd. We gaan het niet hebben over het arrest van het Grondwettelijk Hof maar uiteraard zal er, in welk systeem we ook terechtkomen, meer vraag zijn naar interessante teruglevervoorwaarden. We moeten er dus alles aan doen om die markt zoveel mogelijk los te trekken en het invoeren van dynamische contracten voor zowel afname als injectie, kan een grote impact hebben. Als er een groot nadeel is, is er ook een voordeel aan de digitale meter. Zowel netbeheerders als regulator hameren erop dat de 'peak shaving' en het uitbalanceren van het net, en dus het uitstellen van consumptie op piekmomenten en liefst injectie op piekmomenten, er zouden toe bijdragen dat consumenten een interessantere business case hebben.

U kunt het in uw gesprekken met leveranciers hebben over het probleem dat injectiecontracten er niet voor mogen zorgen dat leveranciers hogere prijzen

aanrekenen voor afname. Minister, ik heb alle vertrouwen dat u de leveranciers bij de les houdt en ervoor zorgt dat ook zij hun verplichtingen en verantwoordelijkheden opnemen in de ietwat turbulente energietransitie waar we momenteel in verzeild zijn.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het is een van de grote uitdagingen om de burger, de actieve energieconsument, op een dynamische en actieve manier met zijn energiecontracten te laten omgaan. Ik wil er wel een grote 'maar' bij zetten. Het heeft jaren geduurd eer we de burger de weg naar de relatief eenvoudige V-test hebben kunnen leiden, en nog zijn er heel wat mensen die de weg niet kennen. Ik vrees dan wel voor een gigantische ongelijkheid tussen de mensen die mee zijn met het systeem en hen die niet mee zijn. Ik vrees dat een relatief kleine groep gebruik zal maken van dynamische contracten en terugleververgoedingen en op die manier zullen zij een lagere of veel lagere energiefactuur hebben.

We hebben de laatste dagen allemaal heel wat mails gekregen over het arrest van het Grondwettelijk Hof, waarover ik het nu niet wil hebben, maar straks wel. Mensen voelen zich gedupeerd, wat ik begrijp, maar ik merk ook dat er heel weinig kennis is over hoe energie in elkaar zit, over hoe energiecontracten in elkaar zitten. Nogmaals, ik wil dat de mensen zeker niet aanwrijven, want ze kunnen er zelf weinig aan doen, maar ik vrees gewoon dat er een groot onevenwicht komt tussen hen die mee zijn en hen die helemaal niet mee zijn. Minister, hoe gaat u proberen om de mensen die niet helemaal mee zijn, toch mee te krijgen?

Collega Schiltz verwees naar de prijzen, waar er een concurrentievervalsend aspect zou kunnen zijn, namelijk leveranciers die de terugleververgoeding heel hoog of heel laag zouden zetten en de andere component omgekeerd. Dat geeft toch een concurrentievervalsend beeld. Ik denk dat vooral de federale Economische Inspectie daarop moet toezien. Minister, ziet u dat ook zo? Wilt u met de inspectiediensten nagaan hoe u er een zicht en controle op kunt houden?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Het is een interessante vraag en een interessant onderwerp. Ik geloof dat het een belangrijke stap is voor de ontwikkeling van de energiemarkt, maar tegelijk moeten we vaststellen, zoals collega Danen ook zegt, dat het voor heel veel mensen heel moeilijk is om door de bomen het bos te zien.

Volgens mij moeten er twee zaken gebeuren. We moeten de leveranciers ondersteunen en pushen om een aanbod te formuleren dat concurrentieel is ten aanzien van elkaar en dat de aantrekkingskracht voor toekomstige investeringen in bijvoorbeeld zonnepanelen alleen maar kan verhogen.

Het tweede punt is de communicatie. Dat is echt wel een opdracht waar we met de Vlaamse overheid nog stappen kunnen zetten, eventueel samen met de sector en zelfs samen met de federale collega's. Wij leveren ook leveranciersvergunningen af om hier actief te worden op de Vlaamse energiemarkt. Ook daar is er misschien een aanknopingspunt om alle leveranciers mee te krijgen in dit verhaal. Ik geloof erin dat dit een belangrijk onderdeel is van de toekomst van ons energiebeleid en van het beleid rond zonne-energie in het bijzonder. We moeten daar dus echt op inzetten, minister.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het principe van de terugleververgoeding is een zeer goede zaak. Dat mag nog verfijnd worden, als ik het zo mag uitdrukken. In principe is de doelstelling inderdaad dat de leverancier die je energie levert, verschillend

moet kunnen zijn van de leverancier aan wie je de energie verkoopt. Dat zal afhankelijk zijn van waar een leverancier naar op zoek is. Zoekt hij naar veel kleinere prosumenten om zijn portfolio, zijn klantenbestand, op peil te houden, ja of neen?

We zien ook dat dat in Nederland werkt. Als je op de Nederlandse site kijkt, zie je dat er een vijftiental leveranciers zijn die ook energie opkopen, met een prijs, voor het leveringsgedeelte, tot ongeveer drie keer de marktprijs, afhankelijk van het type van leverancier. Er is dus zeker een markt voor, maar men is daar ook al een paar jaar mee bezig in Nederland. Dat heb ik vroeger ook altijd al zo gesteld. We moeten ook hier in Vlaanderen tot dat systeem komen waarbij de levering en de verkoop van je energie perfect bij twee verschillende leveranciers moet kunnen.

Wat de kennis betreft, moet ik ook bevestigen dat de mensen hun factuur moeilijk begrijpen. We maken het misschien allemaal complexer enzovoort. Het simpeler gaan voorstellen is dus een must, maar dan zegt men tegen mij dat dat federale bevoegdheid is. Maar ook leveranciers en regulatoren hebben de zeer belangrijke taak om op hun website simpele tools te zetten, waar mensen hun verbruik kunnen ingeven en zien waar ze uitkomen, een beetje vergelijkbaar met de V-test op het niveau van de regulator, maar nu ook voor de terugleververgoeding en ook bij leveranciers. Het mag niet zo zijn dat leveranciers de indruk geven van: 'Hoe complexer, hoe beter voor ons, zo binden we onze klanten.' Ook zij zouden een charter moeten ondertekenen om het zo transparant mogelijk te houden.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, zoals collega Danen al heeft aangehaald, moeten we opletten dat we geen huiselijk energiebeleid aan de mensen gaan presenteren, want straks wordt dat een bijberoep. Men moet gaan rekenen, men moet gaan nakijken, men moet gaan opvolgen, om iets te kunnen besparen of iets te kunnen regelen. Als je aan een consument op het vlak van energie vraagt hoe het bij hem thuis zit met elektriciteit, zegt die: 'Als ik op het knopje duw, wil ik dat er iets gebeurt. En als ik op het knopje 'af' duw, dan stopt het.' Voor een heel groot deel van de bevolking stopt het daar ook mee. Vreest u niet dat er een beetje een polarisering aan het optreden is? In eerste instantie zijn er degenen die al zonnepanelen kunnen betalen, en ten tweede heb je de bevolking die moeite heeft om met zo'n meter of met het energiebeleid om te gaan. U gaat daar een gigantische inhaaloperatie moeten verrichten om iedereen mee te krijgen. We zijn wel een welvarende regio, maar die welvarendheid is voor een beperkt deel van de bevolking. Een ander deel van de bevolking heeft moeite om rond te komen. Als men dat er nog eens bovenop gooit, hoe gaat u daarmee verder? Hoe gaat u die mensen bereiken en meekrijgen?

Bruno Tobback (sp-a): Minister, we gaan die discussie inderdaad deze namiddag voeren, maar ik denk dat het geen grote voorafname is om te zeggen dat wat er de voorbije week gebeurd is, de digitale meter zeker en vast niet in een populairder daglicht heeft gesteld. En het is toch maar de vaststelling dat we ondertussen wel die meters aan het uitrollen zijn. Die discussie is al een hele tijd gaande.

Los van de zonnepanelen is er in het algemeen toch wel een groot probleem met het feit dat we een meter aan het uitrollen zijn, maar dat we daarachter eigenlijk geen systeem van bruikbare functionaliteiten hebben dat georganiseerd is, waar leveranciers op afgestemd zijn en waar de regulator duidelijk en helder over kan informeren, waardoor een hele hoop mensen daar dus veeleer wantrouwig van wordt dan dat ze vrolijk wordt van alle verschillende leuke mogelijkheden die collega Schiltz daarin ziet. Denkt u niet dat het nuttig zou zijn om in het algemeen nu eens een timing te maken, niet alleen voor de uitrol van de digitale meters, maar ook van het hele pakket aan aanbod en regulatie dat daarrond zou moeten

zijn, om dat ook voor de mensen die dat ding in huis krijgen, begrijpelijk, helder en rendabel te maken? Het is toch wel heel duidelijk dat we daarmee keer op keer op problemen stoten. En het zal niet de laatste keer zijn. Men heeft de meter uitgerold. En het systeem erachter, dat moet eigenlijk allemaal later komen. Denkt u niet dat we daarmee nog heel vaak mensen tegen de haren in gaan strijken en op den duur ook het beleid heel moeilijk gaan maken?

Minister Zuhal Demir: Collega Tobback, u hebt volledig gelijk daarin. Ik heb maanden geleden al, helemaal in het begin, aan de VREG meegedeeld dat iedereen mee moet zijn in dit verhaal en dat we vooral geen verschillende groepen in de samenleving moeten hebben, een deel dat mee is en een ander deel dat niet mee is. Vandaag de dag moet je een boekhouder zijn om goed te weten wanneer je energie moet verbruiken en op welk uur je wat moet doen. Dat is verschrikkelijk. Ik heb dat en dat geeft me stress, als ik moet gaan denken: nu mag ik koken, dan moet ik afwassen en dan mag ik strijken. Ik trek het nu een beetje op flessen, maar daarom is een jaar geleden aan de regulator ook de vraag gesteld om hun informatie en communicatie voor te bereiden. Dat ligt klaar, maar gezien het arrest van het Grondwettelijk Hof gaan we in de komende dagen eens samen zitten met de VREG om te kijken hoe we daarmee verder gaan. Alles wat informatie en communicatie betreft, hebben zij voorbereid. Als heel het debacle wat opgelost is in dit dossier, gaan we daar natuurlijk ook mee moeten starten, want dat is eigenlijk het allerbelangrijkste in heel het energietransitieverhaal – naast natuurlijk de kostprijs –, namelijk dat iedereen mee is in dit verhaal.

Alles is dus voorbereid, maar we gaan even bekijken hoe de VREG dat de komende maanden gaat uitrollen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Bedankt, minister. Met dat laatste hebt u natuurlijk overschot van gelijk. We zijn ook zeer benieuwd om te kijken en te luisteren wat er van de regulatorzijde zal komen.

Collega Tobback, wel even opletten: de uitrol van de digitale meter hebben we sowieso nodig. We kunnen daar nog wel wat in schakelen en een maand of een jaar sneller of trager gaan, maar vergeet niet dat het de regulator is die op zijn blote knieën is komen smeken en bidden om die digitale meter zo rap mogelijk door iedereen zijn strot te rammen, omdat hij dan beter kan lezen wat de fluxen op het net zijn en hij dan beter zijn capaciteitstarief kan voorbereiden. De regulator gaat met een capaciteitstarief komen. U herinnert zich dat de discussies in het parlement bij momenten enigszins scherp waren. Wij hebben daar als politiek niets over te zeggen. In die zin kunnen ze er dus maar beter voor zorgen dat ze goed weten wat de impact daarvan is. Hetzelfde voor de netbeheerders: die willen ook heel graag die digitale meter, omdat zij hun netbeheer dan performanter kunnen maken en kunnen besparen in de investeringen in het net.

Die digitale meter is dus niet alleen maar een soort 'gizmo', een leuk en fancy hebbedingetje om wat toekomstige, futuristische energiemarktspielereien op los te laten. Het is in eerste instantie de vraag van de netbeheerders en de regulator, en in tweede instantie is het inderdaad iets wat nodig is in de transitie voor het netbeheer.

Ik ben zeer terughoudend. We zien elkaar inderdaad straks voor het volledige debat, minister. Maar er is een kosten-batenanalyse over de uitrol van de meter geweest, collega Tobback, waarbij we elkaar ook zijn tegengekomen. Uiteindelijk is er een soort van vergelijk in gevonden. Door nu uit te stellen, zult u misschien heel blij zijn, want u hebt daar vaak op geduwd. Ik maak mij grote zorgen wat de impact van de kosten-batenanalyse op de vertraging zal zijn. Dat kunnen we ook nog in het debat opnemen.

Minister, ik ben heel blij dat u er mee voor wilt streven en strijden om de rendabiliteit van geproduceerde stroom te verhogen. Ik denk dat we daar inderdaad in alle rust nog eens grondig naar moeten kijken. Ten tweede, collega Gryffroy, moeten de leveranciers inderdaad absoluut hun verantwoordelijkheid nemen en meewerken aan transparante en flexibele contracten.

U hebt het gehad over het installeren van dynamische contracten, minister. Dat is echt nieuws. Ik hoop dat dat in de krant komt. In landen waar dat gebeurt, leidt het tot een daling van de kosten voor de mensen. Stel u voor! Goed voor het systeem, in de richting waar het in de toekomst naartoe moet gaan, en goed voor de portemonnee: dat is het soort energietransities waar we volle bak voor moeten gaan. Ik hoop dat de digitale meter daar ook toe kan bijdragen, zodat mensen wel kunnen weten wanneer af te nemen en wanneer erop te zetten.

Mijnheer Pieters, u zegt: 'Als ik op een knopje duw, wil ik dat iets gebeurt.' Ik ken nog mensen die dat heel leuk vinden dat er iets gebeurt als ze op een knopje duwen. In dezen zullen het niet wijzelf zijn die op het knopje moeten duwen. Die bedrijven bonken op onze deur, de bedrijven die technologie hebben om ervoor te zorgen dat de mensen niets moeten doen. Die bedrijven zullen voor hen hun toestellen aansturen. De ontzorging ligt hem er net in dat een digitale meter en slimme toestellen en andere, derde, nieuwe marktpartijen en nieuwe economieën, die ons in de relance goed van pas zullen komen, ervoor zorgen dat ik niets moet doen, dat ik geld kan besparen en, mits het engagement van een investering, kan bijdragen aan een schoner, properder en duurzamer energiesysteem. Wat moet je nog meer hebben?

De voorzitter: Wat we nog meer nodig hebben, zullen we straks wel bespreken, collega Schiltz.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de evaluatie van diepegeothermieprojecten in Vlaanderen – 1374 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik wil met u en de collega's even terugkomen op een boeiende hoorzitting die we gehad hebben over geothermie, op 12 januari. Daar werd gesteld dat we nog heel wat werk hebben om de uitrol van geothermie in Vlaanderen op een goede manier te doen, maar dat er zeker wel potentieel is. De technologie van de hydrothermale geothermie staat zeker op punt, maar er zijn nog wel een aantal zaken waar we werk aan hebben. Onder andere meer onderzoek naar onze diepe ondergrond zou zeer interessant zijn, voor verschillende zaken. Maar de imperfecte kennis over de geologie mag niet verhinderen dat veelbelovende geothermieprojecten reeds gerealiseerd kunnen worden. Daarbij werd ook naar voren geschoven dat er een positieve samenwerking zou kunnen worden gezien in het realiseren van meer kennis van de ondergrond en ondernemers die willen investeren in potentiële diepegeothermieprojecten. We kennen die samenwerking trouwens ook rond andere investeringen.

Om een realistische inschatting van het potentieel in Vlaanderen te kunnen maken, zouden volgens een aantal sprekers op relatief korte termijn – horizon 2030 – minstens tien geothermieprojecten in gebruik moeten kunnen worden genomen. Dat zou zowel op het vlak van techniek, het lokale draagvlak als de investeringsinteresse moeten kunnen worden gerealiseerd, zo bleek uit de hoorzitting. Het

huidige stop-and-go-ondersteuningsbeleid werd wel als nefast bevonden voor de realisatie van die projecten en de toekomst van diepe geothermie in Vlaanderen. Daarom werd extra benadrukt dat een stabiel steunkader essentieel is.

Het regeerakkoord uit 2019 voorziet op korte termijn een evaluatie van de resultaten van twee diepegeothermieprojecten in Vlaanderen. Het toekennen van ondersteuning aan nieuwe diepegeothermieprojecten wordt afgewogen op basis van die evaluatie. 'Op korte termijn', dat moet iedereen natuurlijk voor zich interpreteren, maar ondertussen zijn we begin 2021 en is de evaluatie nog niet gebeurd of alleszins nog niet besloten, vandaar ook mijn vragen.

Voor beide diepegeothermieprojecten, zowel het Balmattproject als het diepegeothermieproject bij Janssen, zijn ondertussen voldoende betrouwbare resultaten beschikbaar en gedeeld. Dat werd nogmaals bevestigd tijdens de hoorzitting over diepe geothermie. Zeker de positieve testresultaten van de injectie- en productieput bij Janssen Pharmaceutica sprongen in het oog.

Dat was een zeer boeiende hoorzitting met een aantal zeer uitgesproken punten waarbij wordt gekeken naar het beleid voor de verdere uitrol van diepe geothermie in Vlaanderen.

Hebt u recent nog contact gehad met de verantwoordelijken bij Balmatt en Janssen Pharmaceutica in verband met de evaluatie van hun geothermieprojecten?

In welke fase zit de aangekondigde evaluatie van de twee diepegeothermieprojecten in Vlaanderen? Wie voert deze evaluatie uit en welke parameters worden geëvalueerd? Wanneer wordt het evaluatierapport opgeleverd?

In welke stabiele ondersteuningsmechanismen voorziet u om in de nabije toekomst opnieuw in steun te voorzien voor geothermieprojecten?

In welke mate zult u de verschillende geothermiespelers in Vlaanderen betrekken bij de opmaak van het Warmteplan 2025?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhul Demir: Collega Rombouts, u hebt deze vraag al vaak gesteld. Uiteraard ben ik op de hoogte van de stand van zaken van beide projecten. Er hebben nog geen gesprekken over de evaluatie plaatsgevonden. Zoals eerder gezegd in deze commissie wacht ik op de opstart van deze projecten.

Het regeerakkoord uit 2019 bepaalt dat ondersteuning aan nieuwe diepegeothermieprojecten wordt afgewogen op basis van de evaluatie. Deze evaluatie moet de resultaten van de twee vermelde diepegeothermieprojecten beoordelen. Het initiatief voor de evaluatie van die projecten ligt bij het Vlaams Energie- en Klimaat Agentschap (VEKA) maar vanuit zijn rol in de vergunningverlening voor het opsporen en winnen van diepe aardwarmte en zijn expertise inzake de geologische en technische aspecten, zal ook het Vlaams Planbureau voor Omgeving (VPO) input geven.

Om een gefundeerde evaluatie te maken van deze technologie is een voldoende lange opstart- en exploitatieperiode met meetgegevens vereist. Het is belangrijk dat we de evaluatie kunnen maken op basis van relevante meetresultaten voor een stabiel exploitatieregime. We plannen daarom om in het najaar van dit jaar de resultaten, investeringskosten en gedetailleerde kostenbatenanalyse en andere relevante informatie bij de exploitanten op te vragen. Op basis daarvan zullen we dan beoordelen hoe de kosten en opbrengsten zich tot elkaar verhouden, onder meer in vergelijking met andere mogelijkheden om energie te besparen en broeikasgasemissies te reduceren.

U begrijpt dat we dat heel zorgvuldig zullen doen en dat ik me dan ook door geen enkel bedrijf zal laten opjagen. Dit kost immers heel veel geld en moet dus ook op de juiste manier gebeuren.

Er zal zeker een beslissing genomen worden over de verdere ondersteuning van diepe geothermie op basis van de evaluatie die in het najaar wordt opgestart. Dat staat ook zo in het Vlaams regeerakkoord 2019-2024.

Volgens de huidige planning zal het ontwerp van het Warmteplan 2025 midden 2021 aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd.

In het kader van de evaluatie van hun geothermieprojecten zijn het VEKA en het Vlaams Planbureau Omgeving een gerichte bevraging aan het voorbereiden om aan de verantwoordelijken van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) en Janssens Pharmaceutica te richten tegen het najaar van 2021.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het klopt dat ik in het verleden al meermaals heb gevraagd naar een stand van zaken van deze projecten omdat ik op zoek ben naar de specificering van een aantal algemene termen: korte of lange termijn, voldoende lange exploitatie enzovoort.

Er is een ongelooflijk potentieel in Vlaanderen, dat kan niemand hier ontkennen, zeker na de hoorzitting van vorige week.

We hebben daar ook heel duidelijk gehoord dat elk geothermieproject een project op zich is en dat het dus niet mogelijk en zelfs niet correct zou zijn om een technologie af te wegen op basis van maar twee projecten. In die zin moeten we ons de vraag stellen op basis van welke parameters we de evaluatie precies gaan doen. Ik begrijp uit uw antwoord dat u een voldoende lange exploitatieperiode wilt hebben, omdat de projecten nog niet zijn opgestart, terwijl we in de hoorzitting hoorden dat de meest kritische factoren ondertussen wel gekend zijn en dat we eigenlijk op basis daarvan toch wel heel veel zouden moeten kunnen interpreteren en leren, om verder te kunnen gaan.

Minister, ik stel mij dus toch een beetje de vraag of u de mogelijkheid ziet om in overleg te gaan met de geothermiesector – en er zijn heel wat partners die daar kennis van hebben – om te kijken op welke manier we de evaluatie een stuk kunnen versnellen en toch de mogelijkheid en de ruimte voorzien voor een verdere uitrol. Want we horen ook dat er vandaag heel wat lokale besturen bezig zijn en dat daar draagvlak is om te kijken op welke manier men warmtenetten verder kan uitrollen en hoe men kan investeren in diepegeothermieprojecten. Er staan ook investeerders klaar voor de eerstvolgende projecten. Dat zullen niet meteen tien projecten in een half jaar zijn, maar er zit toch wel een heel hoge tijdsdruk op.

Ik begrijp dat u zegt dat u zich niet laten opjagen. Natuurlijk moet u zich niet laten opjagen. U moet uw werk degelijk doen. Maar er is wel duidelijk een verschil in interpretatie tussen enerzijds het beleid vandaag en anderzijds de geothermiesector. Wilt u in overleg gaan met de geothermiesector, om te kijken op welke manier we toch versneld de evaluatie en verdere stappen in de ontwikkeling in de geothermiesector mogelijk kunnen maken?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Collega Rombouts, ik wil me voor een groot stuk aansluiten. Het potentieel is inderdaad zeer groot. Dat is ook weer heel duidelijk geworden in de hoorzitting van vorige week. Het belang, vooral voor de Antwerpse en de Limburgse Kempen, maar eigenlijk ook voor Vlaanderen, is best groot. Er staan

inderdaad een aantal private partners klaar. Er zijn een aantal gemeentebesturen die daar al jaren heel erg mee bezig zijn en die in nieuwe verkavelingen warmtenetten aanleggen en die hopen om die op termijn ook te kunnen voeden met diepe geothermie.

Minister, ik begrijp uiteraard dat die evaluatie grondig moet gebeuren. Ik vraag ook niets anders. Die evaluatie moet met bekwame spoed gebeuren, maar zeker grondig. En daarom wil ik me net zo hard aansluiten bij de vraag van collega Rombouts. Want hoe kun je nu een grondige evaluatie doen op basis van die twee cases? Dat werd ook heel duidelijk in de hoorzitting: je hebt eigenlijk meer cases nodig om de evaluatie echt grondig te kunnen doen. Ik wil dus echt vragen om geothermie ernstig en grondig te bekijken en zeker ook het potentieel van andere mogelijke cases goed mee te nemen in de evaluatie die er kan komen. Cases waar bijvoorbeeld de warmtevraag al volledig is ingevuld, zijn natuurlijk een totaal ander verhaal dan plaatsen waar gewoon een testboring gebeurt, zoals op de Balmattsite, op de gronden van het VITO, waar de warmtevraag nog niet voor 100 procent was ingevuld. Ik vraag toch echt met aandrang om dat op een ernstige manier mee te bekijken en die evaluatie heel grondig en met bekwame spoed te doen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik heb hier toch wat bedenkingen bij. Ik heb de hoorzitting ook gehoord. Op mijn duidelijke vraag hoeveel het al gekost heeft en hoeveel het zal opbrengen, heb ik van het VITO geen antwoord gehoord. Ik herhaal: ik heb van het VITO geen antwoord gehoord. En het klopt niet dat er alleen nog maar een probleem zou zijn met de warmtevraag. De heer Laenen heeft daar nog een hele reeks technische problemen opgesomd die nog allemaal moesten worden onderzocht. Dat heb ik gehoord. En het walhalla dat de heer Fransaer een paar jaar terug heeft voorgesteld, daar heb ik nu plots niets meer van gehoord.

Dus ik zou alstublieft vragen dat, vooraleer we daar hopen centen in steken, we eerst eens goed kijken of dat systeem hier wel kan werken. En dat is ook wat collega Schiltz indertijd heeft aangekaart in die hoorzitting: misschien moeten we het aandeel geothermie in groene warmte gaan bijsturen. Het gaat hier over open boringen waarbij ik het vermoeden heb dat, als het VITO nog altijd niet kan komen met een sluitend businessplan, we daar voorlopig onze centjes niet moeten insteken.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik moet collega Gryffroy daarin bijtreden. Voor de diepe geothermie lijkt het mij niet zo evident om daar heel snel werk van te maken. Maar het is misschien wel interessant om de zaken een beetje op te delen. Dat wil zeggen dat er ook de nodige problemen, de nodige risico's zijn met diepe geothermie. Dat is een grote kapitaalsinvestering.

Maar je zit ook met ondiepe geothermie. In ondiepe geothermie zit er evengoed toekomstmuziek. Dat vergt minder financiële inbreng, en dat heeft ook zijn voordelen. Nogmaals, voorzichtigheid is geboden. We willen natuurlijk alles sluitend hebben. Daar weten we alles van, met de huidige situatie.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mevrouw Rombouts, u had wel een bijzondere lezing van die hoorzittingen, moet ik zeggen. Ik had daar precies toch wel wat andere conclusies uit getrokken. En dan spring ik meteen naar het laatste punt dat collega Gryffroy heeft aangehaald: het bijstellen van de doelstellingen. Voor alle duidelijkheid, ik ben daar geen voorstander van, maar op basis van die

hoorzitting moet ik vaststellen dat het op korte, middellange en misschien nog langere termijn onduidelijk is hoeveel groene warmte we daar nu effectief uit halen.

Wil dat dan zeggen dat we geothermie moeten afbranden? Natuurlijk niet, u hebt absoluut gelijk, mevrouw Rombouts. Men spreekt van die twee putten, maar dat wil niet zeggen dat diepe geothermie dood en begraven is, en dat we nooit nog iets gaan doen. Neen, de echte vraag die zich hier stelt is of we voldoende van de ondergrond kennen. Zijn de voorafgaande studies gebaseerd op voldoende geologische kennis om een probabilliteit, een assumptie te kunnen maken die toch een ietwat grotere kans op slagen aanbiedt wanneer we zulke dure putten boren? Want dat is natuurlijk de moeilijkheid bij geothermie, minister: als je de put boort is dat meteen een hele som geld. En je weet dan nog niet of het iets gaat opbrengen.

In die zin is de vraag effectief hoe we met die evaluatie omgaan, met welke timing. Moeten we nu eerst investeren in meer fundamenteel onderzoek naar geologische expertise om de slaagkansen van diepe putten te verhogen? Of moeten we effectief met deze putten doorgaan tegen storm en ontij in, om er toch maar voor te zorgen dat het rendabel wordt?

Want dat moet me wel van het hart: tijdens de hoorzittingen hoorde ik van een aantal van de sprekers dat de investeerders staan te springen. Ja, als wij met de miljoenen staan te zwaaien. Zoals we weten staan er heel veel investeerders in heel veel verschillende beleidsdomeinen te springen, als er met groot geld wordt gezwaaid. Maar opnieuw, mevrouw Rombouts en mijnheer Anaf, uiteraard is aardwarmte, groene warmte en ook diepe geothermie een zeer boeiende, en op termijn waarschijnlijk zeer nuttige en interessante technologie. Maar zouden we niet beter eerst iets meer investeren in fundamenteel onderzoek en in kennis van de geologie, van de bodem in België, en specifiek in Vlaanderen, voor we nog verder heel dure, diepe geothermische putten slaan?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik heb tijdens de hoorzittingen begrepen dat er al heel veel onderzoek is gebeurd, er zijn heel wat evaluaties uitgevoerd. Ik heb die vraag ook gesteld, en dan werd mij gezegd: 'Wat moeten we nog evalueren, wat zijn de criteria?' En ik wil die vraag aan u stellen, minister: wat wilt u concreet nog bijkomend onderzoeken en hebt u een termijn voor ogen? Want misschien is het niet zo dat er heel veel investeerders staan te trappelen, maar het is wel zo dat een aantal investeerders interesse heeft om te participeren, om te investeren. En als dit allemaal niet doorgaat gaan ze wellicht iets anders doen met hun geld. Mijn vraag is dus wat u nog wilt weten, eer we stappen vooruitzetten in geothermie?

Ik heb voor alle duidelijkheid positieve intenties rond geothermie. We moeten dat niet blind doen maar goed doordacht. Maar wat moeten we bijkomend nog weten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik denk dat we vooral rustig moeten blijven, we moeten ons niet laten opjagen. Want het kan wel zijn dat de investeerders klaar zijn, maar het kost ook heel veel geld. Dus er wordt ook geld gevraagd van de belastingbetaler, als ik het zo mag zeggen. Dus het lijkt mij evident dat wij onze tijd daarvoor nemen en dat wij een tijdslijn hebben uitgestippeld die we ook gaan bewandelen.

Er zijn ook in het buitenland een aantal cases en die hebben gemengde resultaten. Sommige projecten lopen goed, andere hebben problemen. Het is ook belangrijk om te weten dat ondiepe geothermie iets anders is en losstaat van diepe geothermie. In het warmteplan zullen we daar ook een duidelijk onderscheid in maken.

Van die hoorzitting heb ik inderdaad ook een verslag gekregen. Ik heb begrepen dat dat wel interessant was, maar dat het ook niet zo evident is als collega Rombouts het hier naar voren brengt. Er zijn heel veel vragen. De problemen, de trillingen bij het VITO-project zijn ook pas opgetreden bij de technische uitbating. Het VITO-project is ook stilgelegd in afwachting van een interne evaluatie. Wij blijven dus voorzichtig daarin.

Collega Danen, de evaluatie die we willen maken gaat over alle gegevens die we nodig hebben: de kosten, de baten en de risico's. Ik denk dat we dan op basis daarvan, nadat we die zaken goed hebben onderzocht, moeten kijken hoe we een antwoord geven aan de investeerders. Ik zie geen reden waarom ik nu met die mannen moet samenzitten. Ik wacht de evaluatie af, want het kan wel zijn dat men klaarstaat om te investeren, maar dat de centen nog niet klaarstaan. Ik denk dat dat laatste heel belangrijk is: we moeten goede keuzes maken, we mogen niet de fouten maken die we in het verleden hebben gemaakt. De timing die ik vooropstel zal ik ook aanhouden. Vervolgens nemen we een beslissing.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, bedankt voor uw antwoord. Collega's, of je nu de positieve of eerder de negatieve noten hoort in de hoorzitting, ik denk dat niemand hier gezegd heeft dat er geen totaalverhaal is. Er moeten nog een aantal zaken worden meegenomen en besproken, en er zijn ook uitdagingen. Ik denk dat ik daarnet mijn vraag heel duidelijk begonnen ben: er zijn heel wat uitdagingen voor ons als overheid. En ik denk dat we ons daar in het parlement toch mee moeten bezighouden. We moeten kijken op welke manier wij zelf zo snel mogelijk antwoorden kunnen bieden aan het terrein, om te zien hoe we samen vooruitgang kunnen boeken op het vlak van diepe geothermie.

In de hoorzitting is ook heel fel onderstreept dat er al heel wat onderzoeken zijn gebeurd, en dat er dus heel wat antwoorden liggen. Men kijkt dus ook naar de overheid: wat wil je, en hoe gaan we nu verder? Minister, als dat verhaal toch leeft op het terrein, lijkt het mij verstandig om misschien samen met hen aan tafel te gaan zitten, om te kijken hoe we zo spoedig mogelijk die antwoorden kunnen bieden.

Wat de evaluatie betreft, met alle verschillende aspecten, zelfs het verhaal van die trillingen: je moet inderdaad geen enkele zaak uit de weg gaan. Maar de vraag is wel of alles moet wachten? Of kunnen we al verder nadenken over eventuele andere projecten?

Er wordt ook gezegd dat ze zakken geld vragen. Nu, ik heb die vraag zeker in de hoorzitting niet gehoord. Men vraagt inderdaad wel naar een aantal op maat gemaakte steunmechanismes. Er is in 2019 een studie gebeurd rond heel wat mechanismen, en mijn vraag was dan ook of u zicht hebt op eventuele verdere steunmechanismen, minister. Of hoe gaan we dat verder aanpakken?

Wat de doelstellingen betreft: ik had nog niet aangestipt dat daar doelstellingen aan gekoppeld moeten worden. Ik begrijp dat u ook zegt dat we die nu niet meteen moeten aanpassen, collega Schiltz. Maar als we doelstellingen willen bereiken in het kader van het Warmtepact 2025, lijkt het mij toch interessant om ook met deze geothermiesector samen aan tafel te zitten, om te kijken hoe we dat kunnen realiseren. Daarom vraag ik toch naar een intense verdere samenwerking met de sector, minister. Zo kunnen we kijken hoe we verder op een aantal dingen kunnen doorwerken rond kennisverwerving, rond steunmechanismes, maar eveneens rond evaluaties, om te kijken hoe we verdergaan met nieuwe en andere projecten die staan te wachten. Want het is niet alleen de investeerder die potentieel ziet en misschien wacht, er zijn ook heel wat lokale besturen die een antwoord verwachten rond projecten die nu lopende zijn of in uitrol zijn.

Ik denk dat er nog heel wat werk op de plank ligt, en ik denk dat dat thema hier nog wel eens zal terugkeren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.